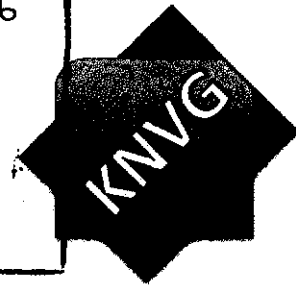

nvog

GRIFFIE EERSTE KAMER	
NR.	151926.06
RUB.	XV
CS ATUM	27 JUN 2013
KOPIE	SW
VERW.	33182

Aan de leden van de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
van de Eerste Kamer der Staten Generaal

11 juni 2013

Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen (33 182)

Met waardering hebben de Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden ('KNVG') en de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden ('NVOG') kennis genomen van het besluit van de Eerste Kamer om inzake het voorstel van Wet *versterking bestuur pensioenfondsen (33 182)* en voorbereidend onderzoek te agenderen voor 18 juni a.s.. De plenaire behandeling zal dan op 9 juli a.s. plaatsvinden, mits de schriftelijke behandeling tijdig is afgerond. Wij zien hierin een bevestiging dat de Eerste Kamer als 'chambre de reflexion' alsnog principiële vragen aan de orde wil stellen. In de eerdere brief van 1 juni jl aan u hebben wij – met een korte toelichting – twee voorbeelden van principiële rechtsvragen gegeven, die de wetgever in een op democratische beginselen gebaseerde rechtsstaat niet onbeantwoord mag laten. Ook in deze brief beperken wij ons in eerste instantie op die twee vragen, hoewel het gaat om voorbeelden, die met andere kunnen worden aangevuld. Verder hebben wij nog een punt van kritiek toegevoegd betreffende de nadelige gevolgen van de thans voorgestelde overgangsperiode bij de uitvoering van het wetsvoorstel van 1 jaar.

De KNVG en NVOG houden zich beschikbaar voor (de leden van) de Eerste Kamer voor nader overleg over de thans nog openstaande mogelijkheden tot verbetering.

1. Een toekomstbestendig pensioenstelsel?

Het voorliggende wetsvoorstel ('het Wetsvoorstel') strekt ertoe om in samenhang met de invoering van 'reële pensioencontracten' (als alternatief voor de bestaande nominale pensioencontracten), ons pensioenstelsel toekomstbestendig te maken. De wetgevingsplannen voor introductie van dit model 'reële pensioencontracten' zullen over enkele weken bekend worden gemaakt, zodat deze bij de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel wellicht nog een rol kunnen spelen. Het Wetsvoorstel is gesegmenteerd behandeld en vertoont sporen van haastwerk. Het is te betreuren dat de Staatssecretaris het Wetsvoorstel niet in samenhang met de wetgevingsplannen voor de invoering van de

reële pensioencontracten heeft willen behandelen. Een behandeling in onderlinge samenhang zou meer inzicht hebben gegeven in de mate waarin het Wetsvoorstel inderdaad bijdraagt aan de toekomstbestendigheid van ons pensioenstelsel. Voor toekomstbestendigheid op de langere termijn is evenwichtigheid en beginselvastheid vereist. Uit 2 hierna moge blijken dat evenwichtigheid ontbreekt in het Wetsvoorstel; in 3 wordt aangetoond dat de rechtsbeginselen, die ons pensioenstelsel tot een voorbeeld voor de wereld hebben gemaakt, in de verdrukking zullen komen.

2. Het Wetsvoorstel is onevenwichtig

Het Wetsvoorstel haakt in op de conclusie in het rapport Goudszwaard, dat werknemers en pensioengerechtigden nu grotere risico's lopen ten aanzien van hun pensioenaanspraken en – rechten. Doelstelling van het Wetsvoorstel is - onder meer - deze ontwikkeling te verdisconteren in een adequate vertegenwoordiging van deze risicodragers bij de besluitvorming, die hun belangen raakt. Aan die doelstelling wordt op generlei wijze voldaan. Vertegenwoordigers van pensioengerechtigden worden stelselmatig buitengesloten bij overleg over nieuwe wetgeving of de uitvoering daarvan. Dat geldt eveneens voor het Wetsvoorstel en komende wetgeving inzake de introductie van reële pensioencontracten.

Die onevenwichtigheid bij de voorbereiding van het Wetsvoorstel is terug te vinden in de zetelverdeling in het bestuur van pensioenfondsen. Aanvankelijk kregen werkgevers 50% van de stemmen in het bestuur op voorwaarde dat zij hun financiële bijdrage niet zouden hebben gemaximeerd. Toen van werkgeverszijde werd opgemerkt dat dit niet "praktisch" was, kregen werkgevers zonder meer 50% van de stemmen in het bestuur, ongeacht hun financiële risico. Daarmee kregen alle werkgevers in feite een vetorecht in het bestuur, want zij kunnen elk voorstel van deelnemers en pensioengerechtigden blokkeren. In het geval werkgevers bereid zijn om een deel van hun stemmen af te staan, kunnen zij die alleen toewijzen aan de deelnemers. Het aantal stemmen van pensioengerechtigden is namelijk gemaximeerd op 25%. Bij een bestuur van 6 personen wordt de verdeling dus als regel: werkgever 3, deelnemers 2 en pensioengerechtigden 1 zetel(s). Zelfs in een geval waarin bijvoorbeeld 80% van de belanghebbenden bij een pensioenfonds bestaat uit pensioengerechtigden en derhalve het pensioenvermogen nagenoeg geheel bestaat uit 'uitgesteld loon' van pensioengerechtigden, kent het Wetsvoorstel hen in dit geval slechts 1 zetel toe.

Uiteraard zijn over deze anomalie zeer vele vragen gesteld. De Staatssecretaris heeft daar geen enkele aannemelijke reden voor gegeven. Op vragen of de stemverdeling niet evenwichtig moest zijn, antwoordde zij, dat zij met deze stemmenverdeling het evenwicht wilde bewaren (??). Een ander antwoord dat steeds terugkwam was dat zij wilde voorkomen, dat invloed van pensioengerechtigden ertoe zou kunnen leiden dat te conservatief zou worden belegd. Wie het afgelopen jaar 'hearings' van de Tweede Kamer heeft bijgewoond, weet dat alle bestuurders van pensioenfondsen hebben bevestigd dat vertegenwoordigers van pensioengerechtigden absoluut niet eenzijdig de belangen van pensioengerechtigden behartigen. De Staatssecretaris heeft geen reden zich op deze wijze laatdunkend over pensioengerechtigden uit te laten.

In artikel 100 van het Wetsvoorstel wordt als eis gesteld dat 'belanghebbenden op een zo evenwichtig mogelijke wijze zijn vertegenwoordigd'. Daar moet ook deze wetgever zich aan houden.

De principiële rechtsvraag is of de evenwichtigheid die de wetgever vereist bij de vertegenwoordiging van belanghebbenden in het bestuur en die de wetgever ook aan de belangen van deelnemende groeperingen dient toe te kennen, er niet toe moet leiden, dat deelnemers en pensioengerechtigden in beginsel een gelijkwaardige positie in het bestuur innemen en dat alleen in uitzonderlijke omstandigheden van dit beginsel kan worden afgeweken?

3. Het Wetsvoorstel voorziet niet in toetsing van de rechtmatigheid

De huidige Pensioenwet biedt de Deelnemersraad de mogelijkheid om over elk voorgenomen besluit van het bestuur advies uit te brengen. Wordt het advies niet opgevolgd dan heeft de Deelnemersraad de mogelijkheid de rechtmatigheid van deze afwijzing door het bestuur vast te stellen. In het Wetsvoorstel neemt het Verantwoordingsorgaan die taak over, zij het dat blijkens artikel 115a het Verantwoordingsorgaan in beginsel slechts over een in de wet opgesomde selectie van zaken advies kan uitbrengen. Het beroepsrecht in artikel 117 (zoals gewijzigd in J van het Wetsvoorstel) is beperkt tot de besluiten, die het bestuur ten aanzien van die adviezen heeft genomen.

Het Wetsvoorstel voorziet niet, althans niet eenduidig, in de mogelijkheid om advies uit te brengen over een voorgenomen besluit van het pensioenfondsbestuur om op voorstel van de werkgever in te stemmen met de invoering van reële pensioencontracten, die in de plaats komen van de bestaande nominale pensioencontracten. Blijkens de Hoofdlijnennota Herziening Financieel Toetsingskader pensioenen (dd 30 mei 2012) zal de nieuwe wetgeving over deze reële pensioencontracten meebrengen dat deelnemers en pensioengerechtigden hun opgebouwde pensioenaanspraken en – rechten moeten prijsgeven in ruil voor een "ambitie" van het pensioenfonds. De toekenning van een pensioenuitkering wordt daardoor voorwaardelijk (m.a.w. deze is niet langer gebaseerd op een recht op uitkering, maar op een besluit van het pensioenfondsbestuur om uit te betalen). Dit roept uiteraard vele rechtsvragen op, die hier niet behoeven te worden behandeld, maar waarvoor het Wetsvoorstel wel de mogelijkheid moet bieden om die vragen te adresseren en, zo nodig, aan een rechter voor te leggen. Uit de opsomming van artikel 115c van het Wetsvoorstel blijkt echter dat het Wetsvoorstel daarin niet voorziet. Het gaat hier om ernstige inbreuken op 'grondrechten' van deelnemers en pensioengerechtigden, zoals de waarborg in artikel 20 PW dat opgebouwde aanspraken en rechten niet kunnen worden aangetast. Evenals de waarborg in artikel 83 PW dat bij een collectieve waardeoverdracht, als bedoeld in dit artikel 83, lid 1 onder c, van vrijwilligheid sprake moet zijn. Zelfs als deze 'grondrechten' door nieuwe wetgeving ondergraven worden, geeft dit nog geen vrijspel voor invoering van de reële pensioencontracten. Er zal twijfel zijn over de legitimiteit, mede gezien de stelling van de overheid in de MvT p.2 van de PW, dat zij "het pensioencontract borgt". Het ontbreken van een rechtsmiddel in artikel 115c jo artikel 217 om de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten te beschermen, is dus een ernstige lacune in het Wetsvoorstel.

Overigens, dergelijke inbreuken op de bestaande rechtsorde zouden in een andere situatie tot een storm van verontwaardiging leiden. Stel bijvoorbeeld dat wetgeving zou worden ingediend die houders van een bankrekening zou verplichten tot “collectief invaren” van hun deposito’s in ruil voor een voorwaardelijke uitbetaling uit een pot die eufemistisch ‘renteplusrekening’ wordt genoemd. Waarom zwijgt iedereen nu het niet bankiers, maar sociale partners zijn, die op deze nieuwe wetgeving hebben aangedrongen?

Dit leidt tot de principiële rechtsvraag of - in geval de wetgever voor een overstap naar het reële pensioencontract de mogelijkheid van een verplicht collectief invaren opent – het verantwoordingsorgaan dan niet de bevoegdheid moet hebben daarover ingevolge artikel 115c van het Wetsvoorstel advies uit te brengen en bij een afwijzend besluit daartegen in beroep moet kunnen gaan ingevolge artikel 217 PW, zoals gewijzigd in artikel J van het Wetsvoorstel?

4. Overgangstermijn van 1 jaar

Zoals onder 2 reeds gememoreerd, wordt in het Wetsvoorstel op generlei wijze voldaan aan de doelstelling van het realiseren van een adequate vertegenwoordiging van de risicodragers, en met name van de gepensioneerden, bij de besluitvorming, die hun belangen raakt.

De realisatie van het Wetsvoorstel kent een overgangstermijn van 1 jaar. Dit is voor gepensioneerden niet aanvaardbaar, aangezien zij hierdoor de kans lopen, gedurende die periode van maximaal 1 jaar, nog buitengesloten te blijven van lidmaatschap van het pensioenfondsbestuur. Meerdere malen hebben wij de Staatssecretaris van SZW op deze problematiek gewezen en haar verzocht om maatregelen cq. richtlijnen ter oplossing van deze problematiek. Juist in het komende jaar worden zeer waarschijnlijk belangrijke besluiten genomen betreffende nieuwe vormen van pensioencontracten, nieuwe bestuursvormen, invoering van dit wetsvoorstel, etc.

Wij verzoeken de Eerste Kamer hierbij met nadruk uw invloed aan te wenden om alsnog te bereiken, dat er maatregelen of richtlijnen worden gerealiseerd, die tijdens de overgangperiode pensioenfondsen dwingen om gepensioneerden op de kortst mogelijke termijn met stemrecht op te nemen in de besturen van pensioenfondsen.

Naar wij hopen zal uw oordeel over bovengenoemde punten 2, 3 en 4 er aanleiding toe zijn om de regering op deze punten om een Novelle te vragen.

Martin van Rooijen, Voorzitter KNVG

Wim van den Brandt, Voorzitter NVOG